

CANVI CLIMÀTIC

GUIA DE LECTURA

OCTUBRE 2020

La pandèmia pel covid-19 sembla haver posat en segon pla el canvi climàtic i posat en pausa les accions per a combatre'l. Però, de fet, continuen i s'agreugen els efectes de l'escalfament global en el medi ambient i en totes les esferes de la nostra vida.

Aquesta guia de lectura pretén oferir una sèrie de recursos per a conèixer i comprendre què és el canvi climàtic, quines són les seves causes i quins els seus efectes, i les conseqüències que tindrà no prendre mesures i accions per a mitigar-lo.

Canvi climàtic és la primera d'una sèrie de guies de lectura que realitzen el CREAib, Centre de Recursos d'Educació Ambiental de les Illes Balears, i la Biblioteca Municipal del Molinar, sobre medi ambient, desenvolupament sostenible i educació ambiental.

BIBLIOTECA MUNICIPAL DEL MOLINAR

CENTRE DE RECURSOS D'EDUCACIÓ AMBIENTAL DE LES ILLES BALEARS

La economía política del desastre. Efectos de la crisis ecológica global

Asier Arias

Asier Arias tracta en aquestes pàgines d'oferir una visió global i actualitzada de l'alarmant estat de les nostres relacions amb el nostre medi, amb la complexa trama global d'ecosistemes de la qual la nostra existència depèn. Durant aquesta panoràmica de la crisi ecològica s'aproxima a la manera en que la tracten els mitjans i les polítiques occidentals, i com la sofreixen en el Tercer Món. Però també examina les causes de la passiva i desarticulada resposta ciutadana a aquesta crisi.

Antropoceno. La política en la era humana

Manuel Arias Maldonado

La colonització humana del planeta ha acabat per conduir-nos a una nova època geològica: l'Antropocè. Almenys, així ho indica una sòlida hipòtesi científica segons la qual el progressiu acoblament dels sistemes socials i naturals ha fet de la humanitat el principal agent de canvi mediambiental global. De manera que l'Holocè, quan sota les benèvoles condicions climàtiques ha prosperat la humanitat, està deixant pas a un nou règim planetari ple de perills i oportunitats.

La guerra contra el planeta. Los grandes desastres ecológicos de la historia (y cómo prevenirlos)

Antonio Elio Brailovsky

La història ambiental és una eina de prevenció. Ens ajuda a comprendre per què varen ocórrer determinats successos i de quina manera podem ajudar a evitar la seva repetició. No és casual l'absència d'història ambiental en els continguts d'educació ambiental d'índole conformista, que posen l'accent en les responsabilitats individuals i amaguen els processos socials.

Dos clàssic sobre el canvi climàtic

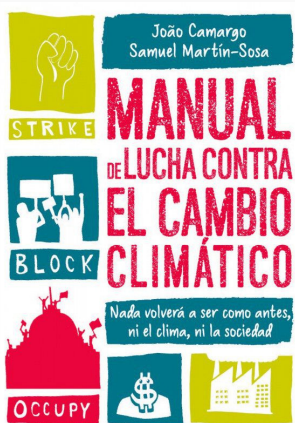
Primavera silenciosa

Rachel Carson

La Tierra herida

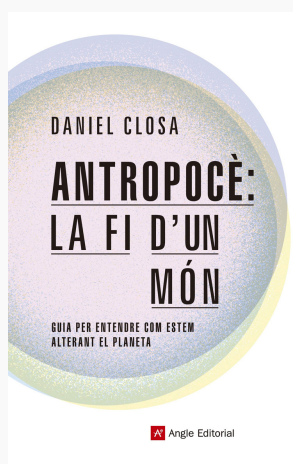
Miguel Delibes i Miguel Delibes de Castro

Manual de lucha contra el cambio climático. Nada volverá a ser como antes, ni el clima, ni la sociedad

João Camargo i Samuel Martín-Sosa

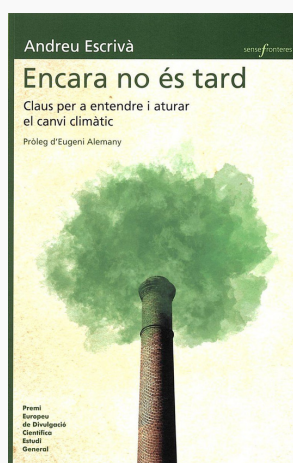
Els termes *emergència climàtica* o *crisi climàtica* han substituït el *canvi climàtic*. La conversa social sobre aquest problema ha canviat radicalment. Avui la situació és més greu que ahir. Però també són majors els senyals que la societat no està disposada a quedar-se de mans fentes mentre tot s'enfonsa.

Antropocè: la fi d'un món

Daniel Closa

Els meteorits, els canvis en l'activitat solar o el moviment dels continents són factors que han alterat les condicions de vida en el planeta Terra. D'uns anys ençà, però, el responsable directe d'aquestes alteracions és l'ésser humà. Amb l'esclat de la població, la revolució industrial i la tecnologia nuclear, els humans incidim directament en les condicions del planeta. Som davant una nova era geològica: l'Antropocè.

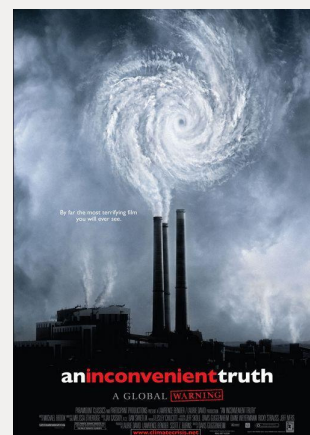
Encara no és tard. Claus per a entendre i aturar el canvi climàtic

Andreu Escrivà

El canvi climàtic és el major problema ambiental del segle XXI, però... sabem què implica això realment? Prendre'n consciència és posar en qüestió el que sabem i pensam. És parlar de canvi i d'incertesa. En aquesta obra, Andreu Escrivà parteix de la preocupació evident pel que significa l'escalfament global, però també del fet que el coneixement que en tenim és fragmentari, parcial i sovint incorrecte. Això provoca, en gran mesura, que no s'adoptin les accions necessàries.

Dos documentals

Una verdad incómoda (2006)

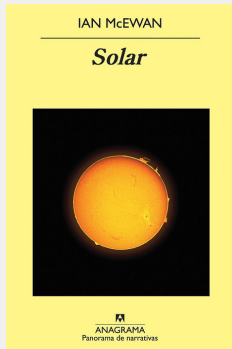

Antes que sea tarde (2016)

Ci-fi, *climate fiction*

Pel·lícules o novel·les que presenten una societat distòpica relacionada amb les conseqüències catastròfiques del canvi climàtic

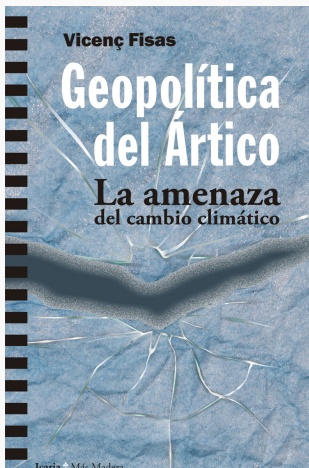
Solar

Ian McEwan

Nueva York 2140

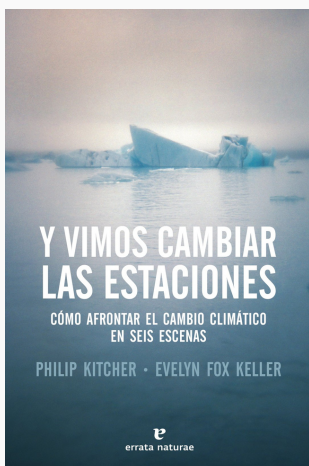
Kim Stanley Robinson

Geopolítica del Ártico. La amenaza del cambio climático

Vicenç Fisas

La greu situació a l'Àrtic és d'importància vital, ja que sense la seva existència com a continent gelat es trencaria tot el ja fràgil equilibri planetari. D'una banda, tenim l'escalfament global que està fonent els gels; d'altra, gràcies a això s'estan explotant recursos naturals que generaran un major increment de la temperatura del planeta, en un cercle infernal que inclou el possible increment de la militarització de la zona i la ja iniciada lluita per conquerir nous espais territorials.

Y vimos cambiar las estaciones. Cómo afrontar el cambio climático en seis escenas

Philip Kitcher i Evelyn Fox Keller

A mesura que el gel es fon i els nivells de la mar augmenten i amenacen l'existència humana tal com la coneixem, el canvi climàtic s'ha convertit en un dels temes més urgents i controvertits del nostre temps. Philip Kitcher i Evelyn Fox Keller, dos dels científics amb més renom de l'actualitat, podrien haver escrit un llibre «convencional» sobre aquesta qüestió, ple de xifres, bons arguments i millors intencions. Però es varen adonar d'alguna cosa: a pesar que el canvi climàtic transformarà radicalment la nostra existència, la dels nostres fills i la de la resta dels éssers vius del planeta, la majoria de la ciutadania se sent incapaç de comprendre l'abast de la situació i d'actuar en conseqüència. Per què? Perquè no sabem parlar de canvi climàtic.

Per estar al dia

Climática

Revista especialitzada en
escalfament global.
Reportatges, notícies diàries i
resums setmanals

Això ho canvia tot. El capitalisme vs. el clima

Naomi Klein

Oblida tot el que creies saber sobre l'escalfament global. La veritat, la pura veritat, és que el problema no rau en les emissions de diòxid de carboni, sinó en el nostre sistema. Però l'altra veritat és que podem combatre aquesta crisi existencial i transformar el nostre sistema esgotat en una cosa diferent i radicalment millor. Naomi Klein s'enfronta a un dels problemes més greus que amenacen la humanitat: la guerra que el nostre model econòmic fa contra la vida a la Terra.

La sexta extinción

Elizabeth Kolbert

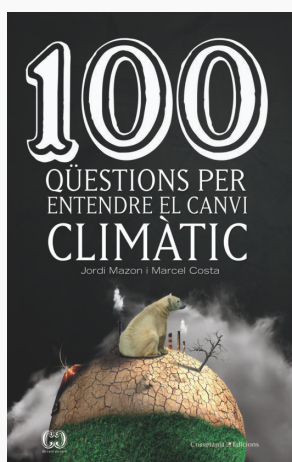
Els humans som testimonis d'un esdeveniment dramàtic: l'extinció en massa d'un gran nombre d'espècies. No és la primera que s'ha produït a la Terra —se coneixen cinc d'anteriors, les "Cinc Grans"—, però la sisena extinció ens concerneix especialment, no sols perquè té lloc en el moment present, sinó perquè en som responsables. Segons els càlculs d'Elizabeth Kolbert, al final del segle XXI haurà desaparegut més del 20% de totes les espècies vives que poblen la Terra.

100 qüestions per entendre el canvi climàtic

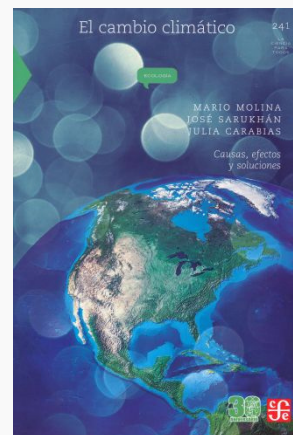
Jordi Mazon i Marcel Costa

El canvi climàtic ja no és una amenaça de futur, sinó una realitat actual ben incòmoda que provoca un dels majors problemes ambientals, socials i econòmics del nostre temps. En aquest llibre trobareu 100 preguntes relacionades amb el canvi de clima actual, que us permetran introduir-vos detalladament en aquest impacte mediambiental, social i econòmic, i abordar-lo des de totes les vessants. Descobrireu què és el clima i per què varia; entendreu per què estam immersos en un canvi climàtic de primera magnitud i les seves conseqüències; coneixereu el paper clau de l'activitat humana en aquesta crisi mediambiental, social i econòmica.

Mario Molina

Un compendi concís, tant dels elements científics bàsics del coneixement sobre el canvi climàtic, la modificació de la composició química de l'atmosfera i les seves repercussions en els climes del planeta, com d'aspectes relacionats amb les implicacions econòmiques, socials, legals i ètiques d'aquesta problemàtica, tant a escala global com especialment en els aspectes que són pertinents a Mèxic.

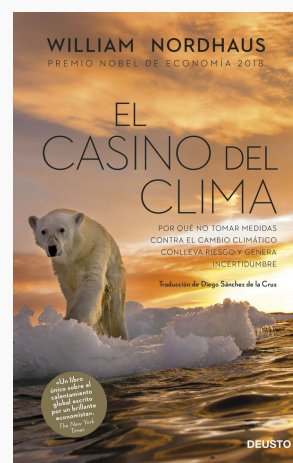

El casino del clima. Por qué no tomar medidas contra el cambio climático conlleva riesgo y genera incertidumbre

William Nordhaus

Frenar l'abast de l'escalfament global és un dels majors reptes als quals s'enfronta la societat actual. Es tracta d'un procés enormement complex que implica prendre decisions polítiques, econòmiques i tecnològiques. Un procés que passa per tres claus ineludibles: entendre i acceptar la gravetat de l'escalfament global desconfiant dels qui proposen una vegada i una altra retardar l'adopció de solucions; aprovar mesures que encareixin les emissions de CO₂ i altres gasos d'efecte d'hivernacle per part dels governs, i, finalment, cercar tecnologies que permetin realment substituir l'ús dels combustibles fòssils.

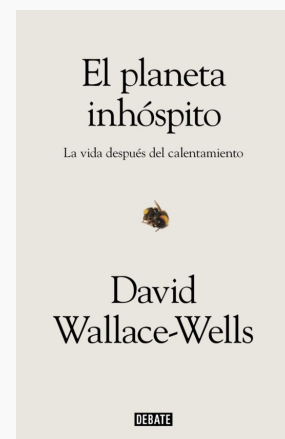

El planeta inhóspito. La vida después del calentamiento

David Wallace-Wells

Avui, la pujada del nivell de la mar és una causa d'alarma generalitzada entre aquells que ja han abandonat el somni pernicios que l'escalfament global és un mite. No obstant això, no és ni tan sols la punta del gegant iceberg d'horors inimaginables que amenacen la vida a la Terra: incendis, huracans, sequeres, inundacions... Totes aquestes inquietants manifestacions del canvi climàtic, ja recurrents per a milions de persones, són només un avançament del que vindrà: fams, plagues, un aire irrespirable, migracions cada vegada més massives, el col·lapse econòmic i fins i tot conflictes armats globals.

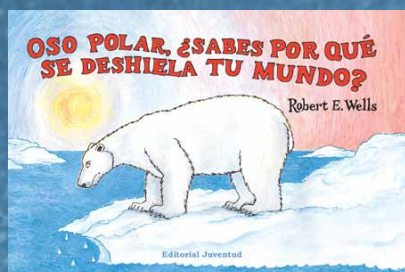
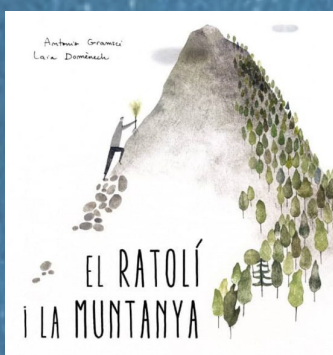
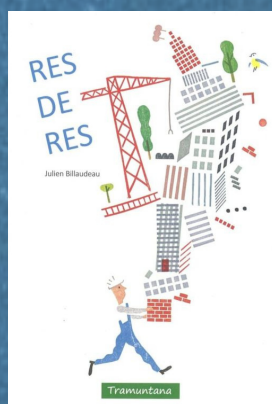
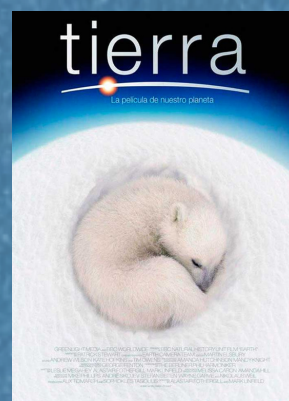

Per a aprofundir

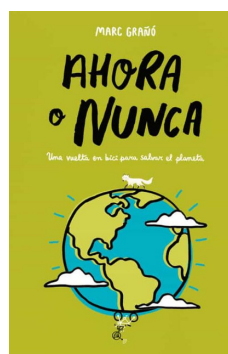
El **GICC**, Grup Intergovernamental d'Experts sobre el Canvi Climàtic (en anglès IPCC, Intergovernmental Panel on Climate Change), és el principal organisme internacional d'avaluació del canvi climàtic. Realitza informes generals d'avaluació (actualment estan treballant un sisè informe) i informes especials sobre temes concrets: energia renovable, impactes de l'escalfament global, emissions de gasos d'efecte hivernacle, etc. Podeu consultar els informes [aquí](#).

El **Ministeri per la Transició Ecològica i el Repte Demogràfic**, en el marc del Pla nacional d'adaptació, elabora **estudis** d'impactes, vulnerabilitat i adaptació al canvi climàtic dels principals sectors socioeconòmics i sistemes naturals.

Explicar el canvi climàtic als infants

Per als més joves

Agenda 2030 i Objectius de Desenvolupament Sostenible

Objectiu 13. Adoptar mesures urgents per a combatre el canvi climàtic i els seus efectes

13.1 Enfortir la resiliència i la capacitat d'adaptació als riscos relacionats amb el clima i els desastres naturals a tots els països.

13.2 Incorporar mesures relatives al canvi climàtic a les polítiques, les estratègies i els plans nacionals.

13.3 Millorar l'educació, la conscienciació i la capacitat humana i institucional en relació amb la mitigació del canvi climàtic, l'adaptació a aquest, la reducció dels efectes i l'alerta primerenca.

13.a Complir el compromís dels països desenvolupats que són part de la Convenció marc de les Nacions Unides sobre el canvi climàtic d'assolir, l'any 2020, l'objectiu de mobilitzar conjuntament 100.000 milions de dòlars anuals, procedents del conjunt de les fonts, a fi d'atendre les necessitats dels països en desenvolupament respecte de l'adopció de mesures concretes de mitigació i la transparència en l'aplicació, i posar en ple funcionament el Fons verd per al clima capitalitzant-lo com més aviat millor.

13.b Promoure mecanismes per a augmentar la capacitat de planificació i gestió eficaces en relació amb el canvi climàtic als països menys avançats i als petits estats insulars en desenvolupament, centrats concretament en les dones, persones joves i comunitats locals i marginades.

Què podem fer les biblioteques per a la consecució de l'objectiu 13?

Les biblioteques jugam un rol important per a la consecució de l'Objectiu 13 i dels altres setze Objectius de Desenvolupament Sostenible. En primer lloc, mitjançant la col·lecció i les activitats que realitzam donam a conèixer a les persones usuàries el canvi climàtic i el desenvolupament sostenible, i les sensibilitzam sobre aquestes qüestions. En segon lloc, podem adoptar mesures per a fer de les biblioteques espais tant sostenibles com sigui possible. I, en darrer lloc, podem tenir un paper important en la recerca i l'accés a la informació per a orientar la presa de decisions dels governs locals a l'hora d'elaborar polítiques de canvi climàtic.

Centre de Recursos d'Educació Ambiental

Biblioteca Municipal del Molinar

C. de Francesc Femenias, 1

07006 Palma

971 22 59 00 ext. 3660 bibmolinar@palma.cat

G CONSELLERIA
O MEDI AMBIENT
I TERRITORI
B

biblioteques
municipals
de Palma

Ajuntament

de Palma